

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**Українська словесність у полікультурно-освітньому
просторі сьогодення**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

23-24 вересня 2021 року

Одеса – 2021

Г69

Друк за ухвалою вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 3 від 18 жовтня 2021 року)

Редакційна колегія:

Копусь О.А., перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи
Кон О. О., декан історико-філологічного факультету;
Кучерява О. А., завідувач кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Прокопенко Л. І., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Босак Н. Ф., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Горіна Ж. Д., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний редактор*)
Євтушина Т. О., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний секретар*)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мельник С. М. – к.філол.н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Державного університету «Одеська політехніка»
Караман С. О. – д.пед.н., професор кафедри української мови Інституту філології Київського університету Бориса Грінченка

Г69 Українська словесність у полікультурно-освітньому просторі сьогодення [Електронний ресурс] : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції /відп. ред. Ж.Д.Горіна]. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021. 184 с.

За зміст тез наукових доповідей, достовірність цитувань та оригінальність викладення матеріалу відповідальність несуть автори

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021
©кафедра української філології і методики навчання фахових дисциплін
©Автори статей, 2021

торкнутись до тієї гри, якою грали її руки, і звібрати всю ту гру Мартошину в себе, випити її музику до краплини, не zostавити нічогосінько [3, с.10]. Український письменник використовує усі ресурси рідної мови, аби насолодитись сповна самовитим і самоцінним словом, відчутти втіху від його музики й пластики, казкової спроможності пірнати у найризикованіші смисли, щоб потім винести на своєму крилі духовну сутність, явивши її вдячному світу як одкровення. Це якась фантастична гра, від якої тьмяніє і відступає на другий план саме життя, гра на межі можливого і дозволеного.

Висновки. У цьому зв'язку напрошується гіпотеза щодо безпрецедентної поетичності української мови. Гіпотеза, може, і несподівана, як і ризикована водночас: українська мова поетична не випадково. А причина закоріненена у самій долі народу, у споконвічній непевності українця «на рідній не своїй землі». Поетична мова, як відомо, характеризується надмірною семантичною складністю, відчайдушно опирається всякій однозначності, відвойовуючи додаткові можливості «розосередженості» мовлянина в духовному просторі. Доля мовби пішла назустріч, компенсуючи в отакий от химерний спосіб фізичне духовним. Пірнаючи у своєму слові в духовні світи, можна було з надлишком мати те, чого в реальності для людського життя трагічно не вистачало. Тому, може, і наспівав українець за своє многотрудне життя стільки пісень, що їх вистачило б на кілька народів, - фахівці налічують десь аж до п'ятисот тисяч; тому, може, й слів натворив чимало, що теж на кілька розвинутих європейських мов вистачило б з головою. Ніжно-мрійливий українець буквально переселився у слово, у пісню, у прекрасне своє мистецтво. Мистецтво заступило йому саме життя. Символічна культурна сіть, що між людиною й світом, про яку нам розповідають філософи, зловила його. Проте й вберегла. Мотивуючи свої мовознавчі студії, на людинотворчій функції мови слід наголошувати у першу чергу, і тоді у нашому культурно-освітньому просторі відбудуться відчутні зміни на краще, а риторичні питання «какая разница» зникнуть назавше.

Література

1. *Гуцало Є.*, Гуцало Є. Позичений чоловік, Або ж Хома невірний і лукавий. Київ, 1981. 255 с.
2. *Клочек Григарій*, Клочек Григорій. Емоціональний інтелект Тараса Шевченка. Літературна Україна. Київ, 20 лютого 2014 р.
3. *Куліш П.*, Куліш П. Слово над гробом Шевченка. Твори Пантелеймона Куліша. Львів, 1910. - Т.6.
4. *Шевчук В.*, Шевчук В. Горбунка Зоя. Сучасність. Київ, 1995. №3. С. 9 – 63.

УДК 32.019.51

Наталія Стеблина

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СЕМАНТИЧНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ТВІТИНГУ

У статті описано алгоритм застосування семантичного комп'ютерного аналізу для вивчення дописів українських політиків у соціальній мережі Twitter. Визначено найпопулярніші

теми у твітах В. Зеленського, П. Порошенка та В. Медведчука, а також інваріантні теми їхніх текстів.

Ключові слова: семантичний аналіз, політичний текст, Твіттер, українська політика

An algorithm of semantic computer analysis implication for Ukrainian politicians' posts on Twitter studying is described in the paper. The most popular lemmas and invariant topics in the twits of V. Zelensky, P. Poroshenko and V. Medvedchuk are defined.

Keywords: semantic analysis, political text, Twitter, Ukrainian politics

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Наразі в Україні нараховується близько 30 млн. користувачів інтернету, 26 млн. використовують соціальні мережі [1]. Тож українські політики, для того, щоб донести свої меседжі до виборців, мають опанувати ці цифрові платформи. За підрахунками журналістів, найчастіше для цього використовують Facebook та Instagram. Twitter вживається не так активно, тим не менш з часів Євромайдану платформа була популярною для того, щоб просувати Україну та її європейські амбіції. На сьогодні Twitter залишається на цій позиції та пов'язує українських політиків, журналістів та активістів із міжнародною спільнотою, переважно з ЄС, США, Канадою.

Як правило, українські дослідники мало цікавляться творчістю українських політиків у цій соціальній мережі, а зарубіжні науковці зосереджені на вивченні дописів своїх вітчизняних діячів. Відтак український політичний твітинг часто обходять увагою. При цьому українські політичні актори, чиновники, блогери, журналісти та інші мають значну кількість фоловерів у Twitter, а отже, долучаються до формування суспільної думки, впливу на вітчизняний порядок денний. Тому вивчення дописів українських політиків у Twitter є надзвичайно важливим, щоб заповнити цю лауну. Моніторинг політичних текстів у цій соціальній мережі дасть змогу зрозуміти, які меседжі вони адресують внутрішній та зарубіжній аудиторії, які засоби вони використовують, щоб просувати ті або інші теми. Для цього ми використаємо комп'ютерний семантичний аналіз, визначивши провідні лемми, інваріантні теми у твітах В. Зеленського, П. Порошенка, В. Медведчука, а також проінтерпретуємо отримані дані.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вплив соціальних мереж на сучасну політичну комунікацію є досить популярним напрямом у науці. Так, виявлено, що під впливом цих медіа політичний дискурс стає:

- більш персоналізованим [9];
- емоційним та непередбачуваним [10; 8];
- імпульсивним, подекуди трапляються невічливі та образливі твіти [7], напади, цькування [4].

У соціальних мережах політики можуть порушувати стандарти комунікації, поширювати мову ворожнечі та екстремізм [6]. У результаті дискусії у Twitter здатні поляризувати політичний дискурс [5], ще більше віддаляти один від одного громадян із різними ідеологічними уподобаннями [3].

Оскільки соціальні мережі кардинальним чином впливають на те, якою політична комунікація є сьогодні, моніторинг дописів політиків видається

надзвичайно важливим завданням. Адже таким чином можна виявити провідні маніпуляції та прийоми, які політичні актори використовують для впливу на аудиторію.

Мета та завдання. Мета дослідження: визначити особливості політичного твіттингу провідних українських політиків із допомогою семантичного комп'ютерного аналізу та проінтерпретувати отримані дані.

Завдання:

- описати алгоритм семантичного комп'ютерного аналізу;
- визначити провідні лемаи у дописах політиків, і на основі цих даних – інваріантні теми дописів;
- проінтерпретувати отримані дані із використанням аналізу тональності текстів.

Викладення основного матеріалу. До уваги бралися дописи провідних українських політиків: В. Зеленського, В. Медведчука та П. Порошенка у Твіттері. Медведчук має 139,1 тис. підписників; Порошенко – 1,1 млн.; Зеленський – 303,7 тис. Усього – 1603 твіти за період 1 січня – 31 серпня 2021. Із цієї кількості було обрано твіти, що містили ключові слова, пов'язані із вакцинацією та боротьбою із пандемією. Усього – 186 твітів.

Семантичний аналіз здійснювався за допомогою модуля `srasu`. Для аналізу тональності тексту, було використано словник негативізму, а також комп'ютерну програму `find_negativity.py` (детальніше про роботу цієї програми див. [2]), що шукала співпадіння зі словником.

Алгоритм семантичного аналізу: твіти політиків поділялися на токени (окремі слова), після цього із списку токенів прибиралися стоп-слова (прислівники, сполучники), а потім виводилися лемаи (усі слова зводилися до називного відмінка однини). Частина лем уніфікувалися, наприклад, «ковід», «коронавірус» та «COVID19» й зводилися до лемаи – «`covid19`». Лемаи підраховувалися із використанням хмари слів. На основі найпопулярніших лем визначалися інваріантні теми.

Так, у випадку В. Медведчука найпопулярнішими лемами стали такі: *вакцина, влада, людина, виробництво, Україна*. На основі аналізу його дописів була сформульована інваріантна тема: із владою, яка не хоче налагоджувати виробництво російської вакцини в Україні, потрібно боротися, бо через її бездіяльність помирають люди. Приклад твіту: *«Якби влада в Києві ухвалила відповідні рішення, ми б уже в квітні могли виробляти свою вакцину. У підсумку влада провалила боротьбу з коронавірусом, сьогодні людей помирає втричі більше, ніж восени»*.

Найпопулярнішими лемами у П. Порошенка були: *вакцина, Україна, пандемія, людина, лікарня*. Інваріантна тема: боротьба з пандемією, порятунок країни шляхом постачання матеріальної допомоги та обладнання лікарням, аби лікарі могли рятувати людей. Приклад твіту: *«Коли до нас звернулися українські лікарі і представники місцевих громад, ми, звісно, не могли лишитися осторонь і*

терміново почали відправляти кисневі концентратори у регіони, щоб допомогти людям вижити».

У випадку В. Зеленського провідні лемі: *Україна, covid, вакцина, здоров'я, дякую*. Інваріантна тема: *Україна здатна здолати усі перешкоди, в тому числі й ковід, увесь світ допомагає Україні*. Приклад твіту: *«У протидії COVID19 Україні є чим пишатися. Рівень смертності від COVID19 у нас нижчий, ніж у багатьох країнах Європи. Нам вдалося втричі зменшити середньотижневу кількість випадків захворювання й почати відновлювати нашу медицину»*.

Семантичний аналіз твітів може бути підтверджений й аналізом тональності текстів. Так, серед цих трьох політиків найбільше негативу містили дописи В. Медведчука (показник – 1, що означає, що кожен твіт мав негативізм). На другому місці – П. Порошенко (0,81) та В. Зеленський (0,45).

Також різнилася інтенсивність негативу. У нашому дослідженні розрізнялася слабка і сильна інтенсивність. Отримані лемі, що мали негативну конотацію, розподілялися по відповідних категоріях. «Смерть» – сильна інтенсивність; «хвороба» – слабка; «злочин» – сильна інтенсивність, «порушення» – слабка тощо. Див. результати на рис. 1.

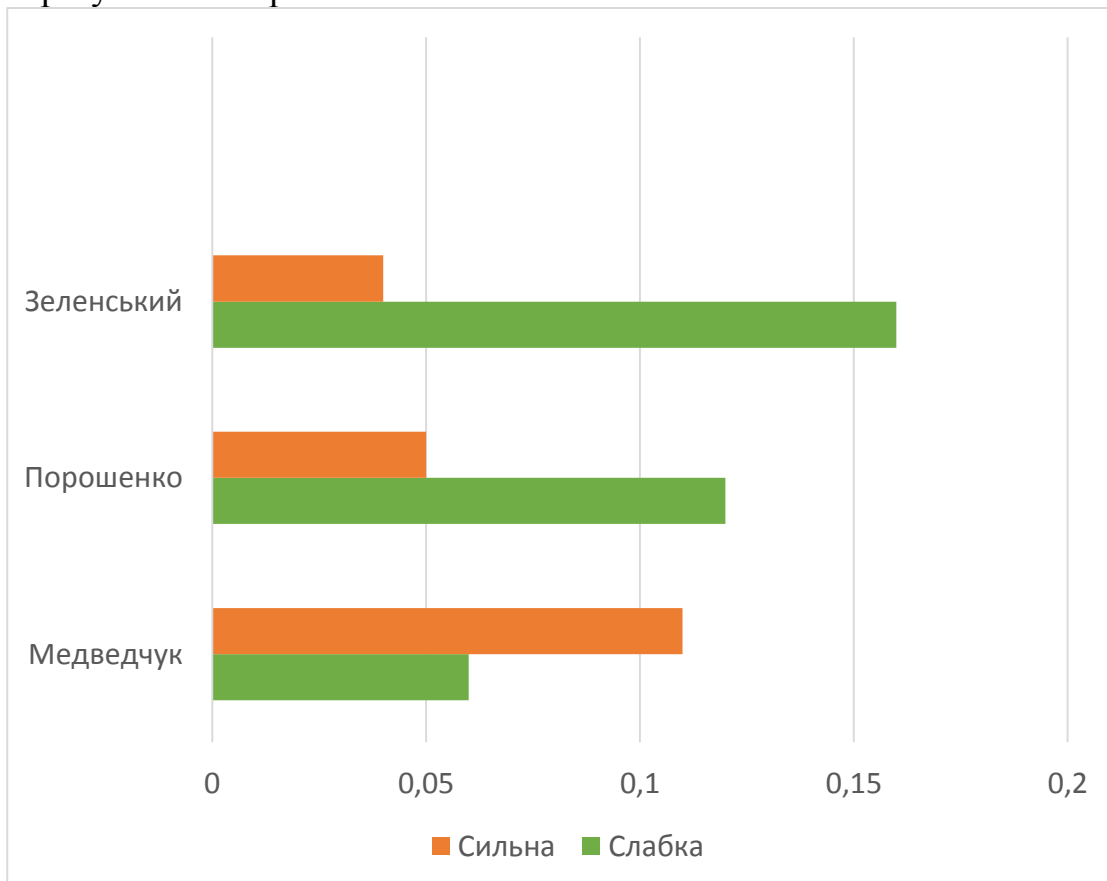

Рис. 1. Інтенсивність негативізму в дописах українських політиків

Так, у Медведчука переважав негативізм сильної інтенсивності, тоді як у Зеленського та Порошенка – слабкої.

Висновки, перспективи подальших досліджень. За часів пандемії соціальні мережі стають не тільки джерелом поширення інформації про ковід та вакцинацію, але й можуть сприяти поширенню страхів та дезінформації. І аналіз твітів політиків демонструє це. Так, наш аналіз дав змогу показати дві протилежні ситуації: залякування із значним переважанням негативізму сильної інтенсивності у В. Медведчука та замовчування негативних тем у випадку В. Зеленського із незначною кількістю негативу та негативізмом слабкої інтенсивності. Також вдалося виявити використання тем пандемії та вакцинації для власного просування: у П. Порошенка негативізм слабкої інтенсивності переважав тому, що у своїх дописах він акцентував на допомозі лікарям та лікарням. Тож політики активно використовували таку популярну тему, як covid19, щоб просувати вигідні для себе меседжі та покращувати власний імідж. Тож частина дописів цілком могли ставати джерелом маніпуляцій, страхів, поширення негативних стереотипів, особливо, у випадку В. Медведчука.

Кількість негативізму у дописах політиків може бути пояснена розстановкою сил у політикумі: у представника влади негативізму найменше, у опозиції – найбільше. І в цьому українська ситуація цікава, оскільки лідер не використовує Твіттер для атак на конкурентів.

Наше дослідження підтвердило попередні спостереження про те, що соціальні мережі, в тому числі Твіттер, використовуються для поширення негативізму, що у свою чергу може сприяти конструюванню дискурсу ненависті, ворожнечі, антагонізму. Різні реальності, репрезентовані українськими політиками, по-різному оцінюють ефективність вакцин та кампанію із вакцинації, боротьбу з коронавірусом і необхідні для цієї боротьби кроки. Це може призвести до подальшої поляризації суспільства і на цій темі, чому можуть бути присвячені подальші дослідження теми.

Література:

1. За рік карантину кількість українських користувачів в соцмережах зростає на 7 млн і досягла 60% населення країни. *Globallogic.com*. URL: <https://www.globallogic.com/ua/about/news/social-media-during-quarantine/>;
2. Стеблина Н. *Цифровізація політики в контексті трансформації сучасного світопорядку*. Одеса: Фенікс, 2020;
3. Heiss R., von Sikorski C., Matthes J. Populist Twitter Posts in News Stories: Statement Recognition and the Polarizing Effects on Candidate Evaluation and Anti-Immigrant Attitudes. *Journalism Practice*. 2019. No. 13. P. 20-38. DOI:10.1080/17512786.2018.1564883;
4. Lee J., Xu W. W. The more attacks, the more retweets: Trump's and Clinton's agenda setting on Twitter. *Public Relations Review*. 2018. No. 44(2). P. 201-213. DOI:10.1016/j.pubrev.2017.10.002;
5. Matuszewski P., Szabó G. Are Echo Chambers Based on Partisanship? Twitter and Political Polarity in Poland and Hungary. *Social Media + Society*. 2019. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2056305119837671>. DOI:10.1177/2056305119837671;
6. McGranahan C. A Presidential Archive of Lies: Racism, Twitter, and a History of the Present. *International Journal of Communication*. 2019. No. 13. P. 3164–3182;
7. Ott B. L. The age of Twitter: Donald J. Trump and the politics of debasement. *Critical Studies in Media Communication*. 2017. No. 34(1). P. 59-68. DOI:10.1080/15295036.2016.1266686;
8. Park C. S., Kaye B. K. Expanding Visibility on Twitter: Author and Message Characteristics and Retweeting. *Social Media + Society*. 2019. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2056305119834595>.

DOI:10.1177/2056305119834595; **9.** Pérez-Curiel C., Naharro P. L. Political influencers. A study of Donald Trump's personal brand on Twitter and its impact on the media and users. *Comunicacion y Sociedad*. 2019. No. 32(1). P. 57-76. DOI: 10.15581/003.32.1.57-75; **10.** Schneiker A. Telling the Story of the Superhero and the Anti-Politician as President: Donald Trump's Branding on Twitter. *Political Studies Review*. 2019. No. 17(3). P. 210–223. DOI:10.1177/1478929918807712

УДК 378.4: 004

Сергій Шаров, Тетяна Шарова

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглянуті основні засоби та технології, що використовуються для візуалізації навчального матеріалу. Зазначається, що в умовах дистанційного навчання візуалізація навчального матеріалу є однією з умов ефективного опанування дисципліни. Висвітлюються особливості інфографіки, скрайбінгу, презентації PowerPoint та ін.

Ключові слова: *візуалізація, навчальний матеріал, дистанційне навчання, презентація*

The article considers the main tools and technologies used for visualization of training material. It is noted that in terms of distance learning, the training material visualization is one of the conditions for effective subject mastery. Features of infographics, scribing, PowerPoint presentations and more are highlighted.

Key words: *visualization, educational material, distance learning, presentation.*

Постановка проблеми. На сьогодні унаочнення викладу навчального матеріалу за допомогою різних технологій та засобів візуалізації є одним із важливих напрямків модернізації змісту освіти. Це пояснюється необхідністю інтенсифікації освітнього процесу, впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню діяльність, орієнтацією на розвиток компетентного громадянина, який комфортно почуває себе в інформаційному суспільстві. Як наслідок, розробка та впровадження нових технологій візуалізації є перспективним та дієвим засобом покращення підготовки майбутнього фахівця. Особливо це стосується сучасного стану організації освітнього процесу, коли значна частина занять відбувається в дистанційному режимі.

Аналіз наукових досліджень. Проблемі візуалізації навчального матеріалу присвячено низку наукових досліджень. У роботі Д. Безуглого, А. Юрченко, О. Удовиченко здійснено аналіз онлайн сервісів для комп'ютерної візуалізації освітнього процесу. Дослідження Л. Білоусової, Н. Житеньова, Л. Онофрійчук, О. Сілкової та Н. Лобач присвячені застосуванню технології скрайбінгу для візуалізації навчального матеріалу. У роботах О. Семеніхіної відображені питання комп'ютерної візуалізації математичних знань за допомогою Flash-технологій, динамічної програми GeoGebra, іншого спеціалізованого програмного забезпечення. Використання засобів візуалізації на заняттях з української та